

Menneskealbre siden — da Brænderierne vare spredte over hele Landet til stor Fordel særlig for de jydste Egne. Man kunde sælge sit Korn uden Skade for Jordens Produktivitet, thi man brændte Kartofler og havde fuldt Affald til Gjødningsens Forøgelse og Jordbrugets Fremgang. Men netop for at faae en Skat paa en bekvem Maade ødelagde man disse Brænderier; man tvang dem til at høre op, man henviste dem til enkelte Steder, hvor man gav Privilegium til at brænde til de mere Velstaaende og lidt efter lidt bleve Brænderierne ved Karrumsbeskatningen nødte til at trække sig tilbage til Bjerne, og da de engang vare komne der, udviklede de sig mere som en Industri i Kapitalens Hænder. Nu som sagt for ca. 3 Aar siden har Finanzministeren gjort Forsøg paa at føre dem tilbage til Landet; men jeg tvivler paa, at det bliver muligt, hvis man nu gaar over til at beskatte dem paa den Maade, her er Tale om. Jeg maa maasse i Forbindelse hermed nævne, at samtidig med, at denne Skat forslaaes, bliver der i Toldlovsforslaget foreslaaet en Told paa Mais, som altsaa yderligere vil forøge Bæmselighederne for Brænderierne, og der er den Mærkelighed derved, at medens Finanzministeren ellers udtaler, hvad vel Alle ere enige i, at en Toldreform maa gaa i Retning af at høve Tolden paa Raaskoffer til Fordel for den indenlandske Industri, gaar man her hen og vil lægge Told paa Raaskoffer til de tilstedeværende Brænderier. Ganske vist kan den ærede Minister sige, at det sker netop for at tvinge dem til at bruge af Landets egne Raaprodukter, men det vil han næppe naae. Det er ogsaa udtalt for ham i det andet Thing, og det er i Virkeligheden Tilfældet, at saa længe det ikke lykkes at bringe Brænderierne ud paa Landet, hvor de naturlig høre hjemme, er det til Skade for de Brænderier, der eksistere, og som i det begrænsede Omfang, hvori de kunne virke, i alt Fald ere til Støtte for Jordbruget. Dertil kommer for Maisens Vedkommende, at Tolden derpaa naturligvis paa anden Maade rammer Jordbruget, idet Mais er et meget vigtigt Foderstof for Landmanden, som det netop i Aar har vist sig nødvendigt at indforstrikke i stor Mængde som Remplacement for den daarlige Høst særlig i Sjælland, og saaledes maa vi gjøre, hver Gang der trænges til at remplacere en daarlig Høst med et billigt Produkt. Jeg haaber, at i alt Fald Maistolden ikke gaar igjennem, hvorledes man end stiller sig overfor Brænderierne. Jeg negter ikke, at der i kommende Tider, naar der maatte vise sig Trang til

nye Indtægter, kan være en Mulighed for, at Staten skaffer sig en forøget Indtægt gjennem Brænderierne, men jeg mener, at i saa Fald bør det overveies — og det henstiller jeg til det Udvalg, der eventuelt vil blive nedsat i denne Sag, at tage under Overveielse for kommende Tiders Skyld — paa hvilken Maade Brænderiproduktionen kunde gaa over til Staten som Monopol. Det er ikke noget Nyt. Det finder Sted i Thydskland, og det vil i alt Fald efter min Mening være den eneste retfærdige Maade, hvorpaa der kan tilvejebringes en forøget Indtægt for Staten af denne Produktion, thi det vil være uretfærdigt nu at tilintetgjøre de smaa Brænderier; men ved at expropriere dem alle gjør man lige Ret til alle Sider, og paa den anden Side vil det være umuligt naar man bestandig skal have den eventuelt forhøiede Skat svævende over Hovedet at bringe dem ud paa Landet. Jeg kan ikke tro Andet, end at den høitærede Minister er enig i, at med Hensyn til denne Produktion kan det være et af Formaalene for Administrationen at se at faae det ordnet saaledes, at Raaspritsfabrikerne høre hjemme paa Landet, medens man har Rektifikationsapparaterne i Bjerne. Havde denne Produktion faaet Lov til fra tidligere Tid at gaa sin naturlige Gang uden at være Gjenstand for Statsmyndighedernes Forfølgelse, der gik ud paa gjennem den at staffe sig nærmere Skat, vilde vi i dette Dieblif have staaet saaledes, at vi rundt omkring i Landet, i alt Fald i Sjælland i de simplere Egne, vilde have haft vore Andelsbrænderier og som sagt, Rektifikationsapparaterne i Bjerne. Noget Vigtigt finder Sted i Sverige, idet man der har Andelsbrænderier, der ere besyttede; de komme selve Jordbruget til Nytte, idet de ere spredte omkring paa Landet, og selve Afgiften kommer ogsaa Jordbruget til Nytte, idet den, saavidt jeg veed, væsentlig gives til Landbrugsforeningerne. I Thydskland er Ordningen, saavidt jeg veed, nærmest et Monopol. Jeg er ikke saa nøie kjendt med Lovgivningen der, men jeg tror nok, at Staten har taget dette i sin Haand, men samtidig sørget for at have Brænderier omkring paa Landet for at knytte dem til Jordbruget, og Danmark er vist det eneste Sted, hvor man kan finde, at Brænderierne ere trukne bort fra deres naturlige Steder, nemlig fra Landet til Bjerne til stort Tab for vort Jordbrug. — Den anden Del af Lovforslaget, Skat paa Ol skal jeg ikke komme nærmere ind paa, fordi jeg mener at, hvad jeg her har sagt om Brændevinen, tildels om ikke i saa høi Grad, kan finde Anvendelse paa Oprodukt-